



Kern 3497  
(1 - 19)

554



(4)

DE  
VETERIS EMPIRICAE SCHOLAE  
DIGNITATE,

---

AUCTORITATE FACULTATIS MEDICAE,  
PRAESIDE  
CURTIO SPRENGEL,  
MEDIC. ET BOTAN. PROF. PUBL. ORD.,  
UT  
GRADUM DOCTORIS MEDICINAE  
ET CHIRURGIAE  
LEGITIME ACQUIRAT  
DIE XIII. SEPTEMBRIS MDCCC.

PUBLICE DISPUTABIT  
AUCTOR  
CAROLUS IULIUS SCHULTZE,  
PERLEBERGA FRIGNITIUS.

---

HALAE,  
TYPIS IOANNIS CAROLI DIETLEINII.



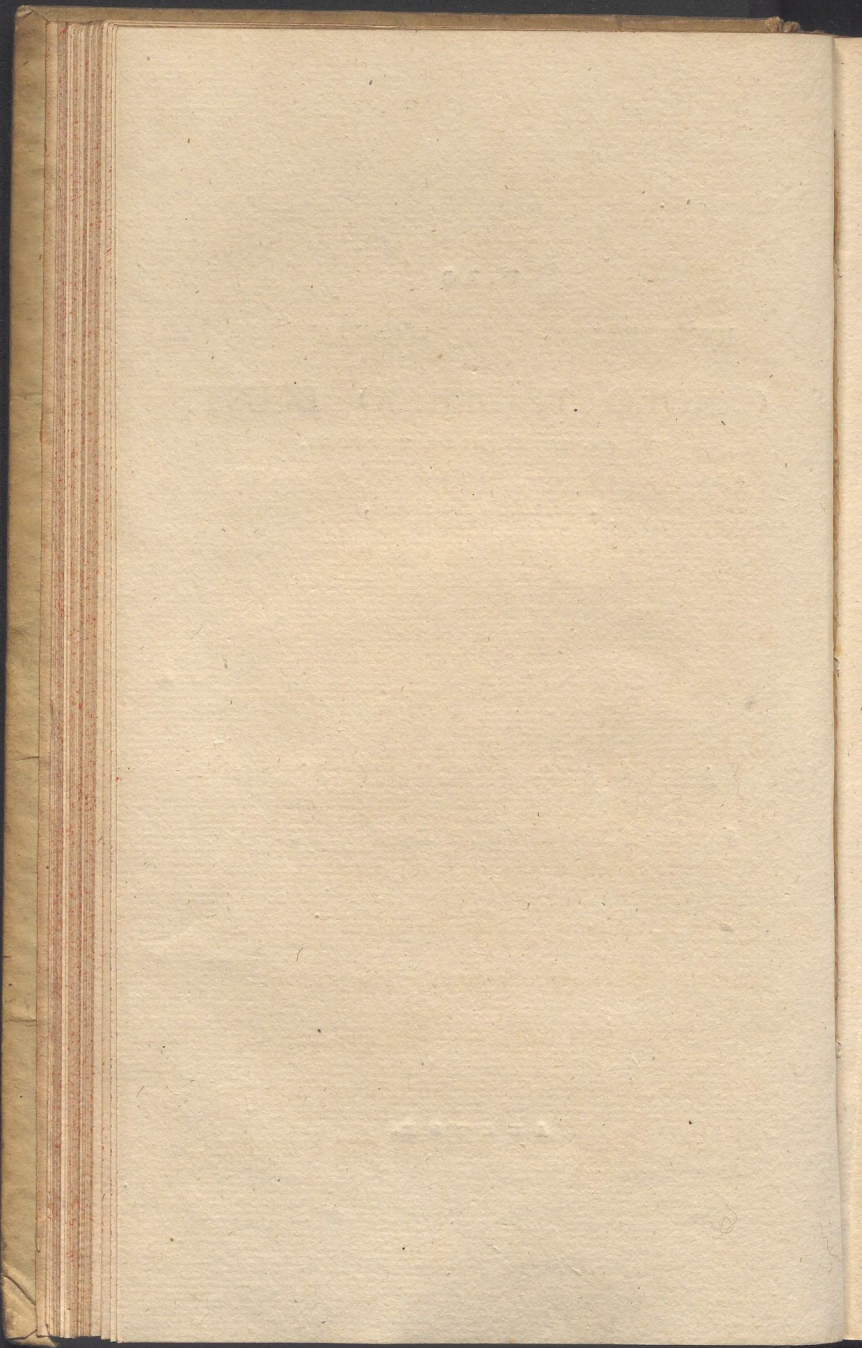


VIRO  
EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO,  
CAROLO FRIDERICO BEUST,  
MEDIC. ET CHIRURG. DOCTORI,  
ARCHIATRO POPULARI ET POLIATRO  
PERLEBERGENSI,

AMICO SUO AESTUMATISSIMO  
SACRUM ESSE VULT HOC SPECIMEN

A U C T O R .







---

PROOEMIUM.

Quum Empiricam vocamus medicinam, in promptu est, vario significato vocem ipsam adhiberi, indeque abs re haud esse videtur in limine tractationis, quae historiam Empiricae scholae veteris quodammodo illustratura est, homonymia satis explicata, sensum, quo apud nos illa denominatio accipienda sit rite explicare. Ipsius vocis *ἐμπειρικῆς ἰατρικῆς* vi iam

patet, medicinam illam, de qua loquimur, sectari experientiam, et experimenta pro basi, ut ita dicam, ponere. Verum enim vero, quum omnis medicina ab experientia profiscatur, ab eaque ortum suum duxerit, <sup>1)</sup> neque ullus possit esse sine experimentis institutis medicus, <sup>2)</sup> illeque vero demum sit medicus, qui naturam experientia cognitam sequatur, utique omnem medicinam recte vocaveris empiricam. <sup>3)</sup> Sed nobis ista laxior significatio haud sufficit: nolumus enim omnes omnino medicos nomine complecti empirico-

<sup>1)</sup> Celsus praefat. ab initio.

<sup>2)</sup> Gaubius pathol. §. ultim.

<sup>3)</sup> Richter de vet. Emp. ingenuitate in opusc.

Vol. 3. p. 43.



rum, sed illos tantum, qui abiecta dogmaticorum theoria solam secuti sunt experientiam, atque observando, non ratiocinando sedem naturamque morborum eorumque remedia iudicaverunt. Fuere et olim et quod dolendum est, apud nos sunt, qui theoria rationali medica spreta morbos curare satagerent etiamnumque satagant: sed hi cum omnis artis sint imperiti, atque ex crassa quadam rerum ignorantia vituperent quod non didicerunt, quamvis interdum medicorum rationalium speciem prae se ferant, agyrtis potius et impostoribus sunt accensendi, quam medicis, et pessime faceret, qui venerabile empiricorum nomen indignis humanae societatis pestibus tribueret. Nobis est Empiricus, qui dogmata seu theorias satis edoctus, tamen eas

ideo reiicit in curandis morbis, quod eas parum vel nihil conferre ad istos tollendos argumentando sibi persuasit. Horum verò cum apud veteres fuerint plures nec malae nec obscurae famae viri, operae pretium mihi visum est, quae de historia veteris scholae Empiricae apud scriptores reperi, in compendio tradere, et quatenus vel errasse vel vera sensisse mihi visi sunt, brevi notatione subiungere.

---



---

S E C T I O P R I M A  
H I S T O R I C A.

---

§. 1.

Quodsi variae scientiae humanae a sola ratione profiscuntur, v. c. Mathesis, Logica, Ontologia, sunt quoque multae experimentales, quae ab experientia natae, ab eadem sua incrementa regularumque suarum demonstrationes acceperunt, quales sunt agricultura, ars nautica, aliaeque. His quoque medicinam accensendam esse, nemo non videt, quum ea ab experientia ortum suum nacta sit. 1)

1) GAL. de subfig. emp. C. 2. Celsus praef.

At de quaestione, utrum medicina sit solum experimentalis ars, an vero et ratione, h. e. conclusionibus, ab occulta causa ductis constet, in diversas partes olim abiire medici, aliis hoc, illud aliis asseverantibus. Illi dogmatici, seu rationales, hi empirici dicebantur. Fuere autem Empirici, GALENO teste, 2) qui summam cautionem sequebantur, ne quis ullo pacto ab indicatione quidpiam inveniri opinetur: neque enim veluti Rationales medicam artem indicatione simul et experimento constare putabant, sed experientiae totam inniti, quam ex eorum observatione, quae saepe simili modo contingunt, conslari affirmabant. Ex his verbis, quae GALENI sunt, apparet, Empiriam Veterum nihil fuisse aliud, quam medicinam et in cognoscendis et in curandis morbis sola observatione stabilitam, reiecta omni derivata ab obscuris causis theoria.

§. 2.

Ab omni aevo medicina quaedam suorum dogmatum ex doctrinis philosophorum illustrare solita

2) l. c. C. I.



est. Olim certè haec ars erat sapientiae professorum, h. e. philosophorum, qui eam soli exercebant, 3) donec HIPPOCRATES CŌUS philosophiam a medicina separaret.

Interea tamen philosophiae magnum, immo maximum cum medicina supererat connubium. Sic quoque Empirici a Scepticis multa suorum sumserunt: nam ipso eo tempore, quo PYRRHONIS Schola inclarescere coepit, prodiit inter medicos Empirica Secta, 4) cuius rei ratio in promptu est. Docebant enim Sceptici nihil fidei esse et securitatis in rationali conclusione et theorematibus a priori, ut ita dicam, derivatis, et hoc ipsum fere omnis Empiriae est fundamentum: iisdemque armis, quibus Sceptici utebantur, dimicare consuecebant empirici.

Quum vero nobis in animo sit, veritatem solum sectari nihilque nisi eam, operae pretium est,

3) Celsus praefat.

4) *K. Sprengels Geschichte der Arzneykunde*, Tom. I, p. 611.  
Ed. secundae.

brevem Scepticae scholae descriptionem exponere, quo appareat, eam adeo obsonam erroribusque refertam haud fuisse, ut vulgo creditum est.

§. 3.

Secta Sceptica, quae a *σκέπτεσθαι* nomen suum accepit, 5) alias *Ephectica*, *Zetetica* et *Aporetica* nuncupata, 6) *ΠΥΡΡΗΟΝΕΜ* Eleaticum agnoscit auctorem. Vixit vero *ΠΥΡΡΗΟ* temporibus Alexandri Macedonis, ita tamen, ut neque natalitatis neque obitus eiusdem annus certo definia-  
tur. 7) Pyrrho cum diu multumque philosophorum, quorum id temporis scholae celebrabantur, sententias rimatus fuerit, spretis tandem eorum opinionibus, novum systema condendum esse censuit.

Illud vero Pyrrhonis in philosophia placitum adeo displicuit reliquis, ut, quae possent, ad invi-

5) Sext. Empir. Pyrrh. Hypot. Lib. I, Cap. 3, pag. 2.

6) Suidas art. Πυρρῶν.

7) Brucker. Hist. Phil. Tom. I, p. m. 1323.



diam scepticae sectae movendam conferrent. Quae scilicet a Dogmaticis obüciuntur sectae Pyrrhonis, ridicula maximam partem sunt, et ab omni veritatis specie longe aliena.

Sublatum esse aiunt a scepticis omnem veritatis inveniendae modum, sensuum scilicet et rationis testimonium, quod tamen falsum esse testatur **SEXTUS EMPIRICUS.** 8) „Qui autem, inquit, „aiunt, scepticos tollere apparentia (*τὰ Φαινόμενα*) „hi ea, quae a nobis dici solent, percepisse non „videntur“ etc., neque unquam Sceptici adeo insaniebant, ut nullam omnino veritatem esse asseverarent, sed in eo potius versabantur, ut dogmaticorum temeritatem in scrutandis obscuris rebus redarguerent (*ἐπιδεικνύντες τὴν προπέτειαν τῶν δογματικῶν ἐν τοῖς ἀδήλοις.*

Quum vero Sceptici interdum plus iusto dubitationi concederent, factum est, ut nonnulla, quae scrutamini humano subiacent, atque detegi bene possunt, occultis annumerarentur ab iisdem,

8) I. c. S. I. C. 2.

et tanquam perpetua caligine tecta praeterirentur. Sicut vero in rebus sapientiae Sceptici incertitudinem ubique videbant, ubi dogmatici philosophi omnia certa habere sibi videbantur, sic Empirici inter medicos solis observationibus contenti, rationem et a cognitione morborum et ab eorum curatione exulare iuebant.

§. 4.

Ut schola sceptica a scrutamine et dubitatione, sic Empirica ab observando et experiundo dicta est. Supra iam observavimus, omnem medicinam olim fuisse empiricam: at, si de tempore quaeratur, qua differentia inter dogmaticos et empiricos obtinuit, veteres id non ita diu post mortem Alexandri factum esse asseverant. Creditum quidem est, ACRONEM iam Agrigentinum, Empedocli tempore aequalem, fundamenta huius scholae posuisse, sed, cum praeter ignotum quemdam hominem 9) nemo id testetur, atque temporum antiquissimorum ratio contraria sit, multo omnino iuniorem

9) Pseudo - eAL. isagog. p. 372.



putamus hanc scholam Alexandroque parum posteriorem.

Postquam enim PHILINUS Cous Hippocratis libros diligenti scrutamini subiecisset, et ea, quae a magistro suo HEROPHILO Chalcedonio acceperat, cum iis contulisset, quae ab Hippocrate modestius, ab huius autem discipulis minus modeste dicebantur, videretque totum Hippocraticum systema talo non adeo firmo niti, novam sibi in re tam ardua ac difficili viam esse ingrediendam censuit.

Quum enim HIPPOCRATIS summa esset auctoritas, et tamen plurima haberet, quae facile per *αὐτοψίαν* et anatomicas observationes refellerentur, de omnibus dubitare coepit PHILINUS, quae ab Hippocrate eiusque sectatoribus dicebantur, quatenus haec ratione scilicet comprehendebantur. <sup>10)</sup> Si nobis Philini Commentarii in Hippocratem superessent, longe accuratiorem huius rei descriptionem dare liceret: ut vero res nunc

<sup>10)</sup> SPRENGEL I. c. 628 et Scriptt. ibid.

sese habet, perditis scilicet veterum illorum libris, in relationibus aliorum est subsistendum.

PHILINUM secutus est SERAPIO Alexandrinus, quem Celsus ipsius sectae Empiricae auctorem fuisse asserit. 11) Huius viri merita in Empiriam in eo constitisse videntur, ut illam ad artis formam magis exigeret et Hippocraticos plane refellere satageret. Igitur quoque inter illos censetur, qui acrius contra Hippocratem scriberent. 12) At neque vituperio caruit SERAPIO, quod et forsitan meritis est: nam si vera sunt, quae CAELIUS AURELIANUS narrat, quaeque a Cel. SPRENGEL 13) referuntur, Empiria viri non omnino digna est, quae dogmaticis subtilitatibus opponatur: suadet enim medicamina plura a superstitione atque ignorantia, non vero a iustis observationibus profecta, e. g. cerebrum cameli, stercus crocodili, cor leporis, testiculos apri, quorum tamen insignem aliquem effectum observare certe non potuit.

11) Cels. praefat.

12) Galen. de sublig. Emp. C. 13.

13) l. c. p. 629.



Post mortem **SERAPIONIS**, qui Alexandriae ubi docuerat, obiisse videtur, **HEROPHILI** Sectatores latum Empiricis campum ad refutandos Dogmaticos aperuerunt, cum his sese quodammodo coniungentes. **HEROPHILUS** quidem ipse temporibus Ptolemaei Lagidis vel Philadelphi in Aegypto clauit, paulo ante Erasistratum vel simul cum eo, vir de omni Anatomia, quin et de reliqua medicina optime meritus, quem deinde secuti **APOLLONIUS** Biblas dictus et **CLAUCIAS**, Serapionis etiam vestigia premebant. Uterque, qui in Hippocratem commentatus est, qui Lexicon Hippocraticum composuit, magnam eruditionis et felicium curationum famam reliquit. Neque tamen eo minus a veteribus accusantur, quod iusto proteruius sua admirati, aliena spreuerint. 14) Ceterum vero, cum iam ex Herophili instituto Anatome etiam Empiricis lucem praeferret, et multa demonstraret a dogmaticis minus recte dicta atque deducta, cumque Empirici ut ex Galeno patet 15)

14) Galen. de subfig. Emp. C. 15.

15) l. c.

dialecticis artibus uterentur, multo facilius contra dogmaticos agere poterant. 16)

Ex omnibus vero Empiricis maxime celebratur HERACLIDES TARENTINUS, qui tamen non in nuda observatione subsistendum sed et rationem in auxilium vocandum esse censuit. 17)

Neque praetereundi sunt hoc loco, ATTALUS et MITHRIDATES, hic Ponticorum ille Pergamenorum regum ultimus, qui cum primis Alexipharmaca ex instituto Empiricorum invenerunt, hisque adeo accensentur merito. Scripsere et libros, qui vero perierunt omnes.

Adsunt tamen duo adhuc carmina NICANDRI Colophonii, qui temporibus Attali claruit, alterum Theriacorum alterum Alexipharmacorum nomine. 18) HERAE Cappadocii Empirici apud Ga-

16) Sprengel l. c. 629.

17) Galen. de dieb. decret. l. 1.

18) Nicandri Alexipharmaca, ed. Schneid.



lenum 19) et Celsum, 20) crebra fit mentio, ita tamen ut diu post Heraclidem vixisse dicatur: opera eius ut reliquorum perierunt.

MENODOTI sceptici 21) epilogismus celebratur, cuius sect. secunda mentionem faciemus. Mordacem hominem fuisse oportet, quippe qui Dogmaticos *τριβωνικούς, δεμυλέοντας* ac *δεμυμώρους* appellare consueverit. Interea GALENUS vix fidem mereri videtur asserens, 22) MENODOTUM utilitati et honori solummodo studentem de omni artis augmento desperasse: nam ipso suo Epilogismo quidnam aliud quam artis potuit quaerere incrementa. At cum ipse Galenus contra huncce virum plura scripserit, forsan asserto suo in adversarium, ut fieri solet, aliquid invidiae conicere sategit.

19) De Composit Med. L. 6. p. 452.

20) Celsus, Lib. V, Cap. 22.

21) Sext. Emp. l. c. Sect. 222. p. 57.

22) De dogmat. Hipp. et Plat. L. IX.

THEUTAS, ultimus fere empiricorum, temporibus Hadriani vel Pii Antonini floruit. Certè post Menodotum vixisse Theutam ex GALENO <sup>23)</sup> constat, Menodotum vero haud inepte sub Hadriano locaveris: hac enim aetate subtilissimae disputationes et principi et populo placebant, omnisque de rebus eruditae disputatio in calumniis et nugis versabatur, et odium quò Galenus in hosce viros ardet, non adeo diu defunctorum memoriam petere videtur: vixit vero Galenus Antonini Pii et Philosophi temporibus.

Neque ego contradicam, si quis asseveret, Theutam cum Galeno simul medicinam fecisse; Theutas, inquam, ex Empiricis fere postremus est habendus, verum etiam ex celeberrimis est: nam, etsi Galenus contra eum scripserit, tamen ingenue fatetur, quam egregie Theutas Empiricos contra Dogmaticos defenderit, et quam praeclare de instituenda experientia praeceperit. Eius autem libri, ut reliquorum Empiricorum fere omnium temporum iniuria et Dogmaticorum invi-

<sup>23)</sup> De libr. propr. p. 366.



dia, imprimis vero barbarie medicinam obruente, interciderunt.

§. 5.

Interitum sectae Empiricae veteris tempori definito adscribere haud possumus, cum sententiae late inter doctiores sparsae et multis placentes non nisi magno temporis intervallo interire abolerique soleant. Hoc docet et philosophiae et omnium aliarum rerum intellectualium historia.

Accedit quod ipsa Empiria nequaquam sit adeo absona, ut potius multa et sana et omnium temporum observationibus comprobata exhibeat, et salutaria suadeat, quae et nostris temporibus obtinere debent. Galeni quidem auctoritatem et merita scholae Empiricae plurimum detraxisse haud immerito dixeris. Etsi enim Galenus contra quorundam Empiricorum, Menodoti Theutaeque placita nonnulla scripserit, tamen adeo Empiriam ipsam non flocci pendit, et damnavit, ut potius, quod ex plurimis eius dictis facile evincitur, plura

Empiricorum asserta laudaret, et Empiriae causam haud raro contra dogmaticos ageret. Verum cum praeter observationes etiam rationalia rerum occultarum examina admitteret, et Hippocratis, Asclepiadisque vestigia pressius sequeretur, non potuit non in multis a sectae Empiricae placitis recedere adeoque eadem damnare.

Galenus quidem Academicae scholae ut plurimum sententias approbans, omne systema medicum reiecit, et cum primis dogmaticum subtilitibus magis, quam veris rerum observationibus contextum: necesse igitur erat, ut Empiria quam dogmaticorum *περόληψις* illi magis arrideret.

Mihi igitur Claudius Galenus auctoritatem scholae Empiricae veteris maxime videtur concussisse, licet non abnuerim, Methodicorum conamina haud parum contulisse ad explodendus proprias empiricorum sententias, neque post Galenum fuisse medicos inficias ibo, quibus totum empiricorum systema, siquidem omnino systema iis tribui pot-



est, utique placuerit: sed quia ex his nulli memoria digni auctores exstitere,, scholae empiricae finem merito ad Galeni tempora statuimus.

Quominus in enarranda empiricorum historia prolixiores simus, instituti vetat ratio: restat enim praecipuum huius tractationis momentum, scilicet ut de theoria empiricorum eorumque curandi methodo disseramus.

---

S E C T I O   S E C U N D A  
D O G M A T I C A.

Supra iam diximus, Empiricos nequaquam agyrtis similes promiscue medicaminibus esse usos, verum potius omnem adhibuisse operam, ut per experientiam probata exhiberent, itaque via a viris et ingenio et doctrina excellentibus inita aegros ad sanitatem reducerent.

Non facile igitur habenda fides est illis, qui absurda et a saniore mente aliena illis medicis affingunt, qualia legimus et afficta fuisse scepticis philosophis, et Platonicis et Peripateticis praestantioribus.

Omnem profecto laudem, quae boni viri est, meretur Claudius GALENUS, qui, etiamsi contra Empiricos scripserit <sup>1)</sup> ingenue tamen fatetur, eam sectam a plurimis, qui aliis sectis communes sunt, erroribus esse immunem.

<sup>1)</sup> Galen. de subfig. Cap. 13.



Commendat sane Empiricos, quod sui auctoris nomen prae se non ferant, verum potius ab ipsa re, quam colant, experientia scilicet, vocari se malint. Haec vero teste GALENO 2) est vel *intuitus* vel *memoria*.

Rationem scilicet prorsus excludebant ab inventione medica Empirici, non quidem eam, quae in omnibus rebus summam obtinere debet (quam sacrosanctam et summam Empirici sequebantur dominam) sed ratiocinia potius damnabant a systematum amatoribus profecta fabricataque, quibus ne lucem quidem pleno die lucere refert LAERTIUS DIOGENES. 3)

Principium Empirici constituebant unicum idque simplicissimum, Experientiam scilicet, h. e. observationem circa casus humano corpori obvenientes et circa medicinam, quam singulis casibus quadrare ex intuitu cognitum erat.

2) l. c. C. 2

3) In Platone.

Quum vero vix medico liceat, omnia observare, memoriam quoque admittebant, id est, ab aliis rite observata suae methodi fundamentum ponebant. 4) In his igitur Hippocratem sequebantur Empirici, qui quoque ex bene observatis regulas suis curis praefigere consueverat.

At cum alii, Dogmatici nempe, praeter observationem rationes quoque admitterent, has prorsus excludebant Empirici, ideo quod maximam partem falsas maleque securas istas deprehenderent. 5)

Igitur apparentes causas scrutati, has ut causas immediatas et proximas omnium morborum statuebant, qua via malo occurrendum eique medendum sit. In his igitur observare licet maximam Empiricae medicinae a Dogmatica differentiam;

4) Galen. l. c. C. 2.

5) Celsus praefat.



haec enim dialecticam in scrutamine suo sequebatur, illa vero hanc prorsus exulare iubebat.

Cum enim Dogmatici plurimum in suis syllogismis errarent, Empirici omnem dialecticam ad artes, igitur ad medicinam quoque inutilem plane censebant, (μηδὲ διαλεκτικῆς δεῖσθαι μηδεμίαν τέχνην. 6)

Observationi deinde et experientiae adiungebant *historiam*, seu commemorationem eorum, quae experientia constituerint. In hoc vero secundo scholae suae fundamento struendo satis memorabilem atque laudandam posuerunt industriam: cum doctrinam de inductione sedulo excultam cum hac parte coniungerent, atque, quae sint vera aut probabilia aut falsa ex rite instituta inductione efficere praeciperent.

Symptomatum quoque cum morbis nexum laudabili ratione exposuerunt: primi enim distinxerunt

6) Galen. de sectis ad introducer, p. 12.

essentialia symptomata ab accidentalibus, et causarum remotarum actionem in morbos perspicue explanare sategerunt.

In eiusmodi vero inquisitionibus a dogmaticis penitus alieni erant, quod nusquam a definitionibus *γενεθικαῖς* aut realibus proficiscerentur, sed experientia docti, solas praemitterent *hypotyposes*, seu definitiones nominales, quippe quae tantum aberat, ut ortum occultum exponerent, ut potius e concursu symptomatum colligerent id, quo morbus ab aliis dignosci possit. Hinc gravissima pathologiae pars, Diagnostica, valde commendata empiricis, insigniter ab illis excolta fuit, neglecta vero a dogmaticis,

In remediis vero eligendis et diiudicandis primi fere empirici sola *μεταβάσει τοῦ ὁμοίου*, seu *transgressu a similibus ad similia* nitebantur. Similitudinem eam in solis quaerebant qualitibus sensibilibus, neque ad occultas indoles respiciebant. Hinc omnino penitus differebat ea *μεταβά-*



σῆς a dogmaticorum analogismo, quippe qui rationiis de morborum causa proxima superstructus erat. Cum vero ea disciplinae pars coecae fere empiricae viam aperire videretur, a MENODOTO Nicomediensi abrogata, eique epilogismus substitutus fuit.

Syllogismis autem dogmaticorum suum *epilogismum* opponebant, qui ita constituebatur: Quicquid in medicina ex notionibus obscurisque rebus concluditur, male securum est erroribusque [valde obnoxium, neque potest exinde via ad veram curationem patere; quum vero dogmatici notiones resque obscuras] sectentur, dicere licet, illos in suis curationibus numquam aliquid secure posse proponere, sed semper in rebus incertis versari. 7)

Interea tamen credibile haud est, Empiricos neglexisse, quae ad cognoscendos morbos utilia sunt, anatomiam scilicet, indicationem, physiologiam

7) Celsus praef. Sprengel, l. c. p. 625.

et alia. Anatomiam enim, ut eo tempore colebatur, partim ob crudelitatem partim ob turpitudinem aspernebant: 8) attamen quae poterant per casum observari, summo cum studio observabant Empirici, indeque illa *πειραματικὴ θεωρία* suum nomen traxisse videtur.

In physiologia quidem subtiles discussiones flocci pendebant dogmaticorum, verum cum semper observatis insisterent, nemo sane tam excors erit, ut Empiricos tanquam a physiologia alienos describat. Provocare solebant Empirici ad rationem qua ipsa medicina orta erat: scilicet nec post rationem (philosophicas discussiones subtiliter institutas) medicinam esse inventam, sed post inventam medicinam rationem esse quaesitam. Requiritur etiam, si ratio idem doceat quod experientia, an aliud? si idem, supervacuum esse, si aliud, esse contrariam (noxiam). 9) Ex dictis jam licet omnem theo-

8) Galen. l. c. p. 12. Celsus praef. p. 4.

9) Cels. praef.



riam Empiricorum colligere: scilicet morbos iis medicaminibus curabant, quae jam juvasse constabat, semperque ad indicationem ex observatis concludebant; nequaquam vero ab obscuris rebus viam sibi monstrare patiebantur.

§. 2.

Quamvis vero Dogmatici et Empirici ratione inveniendi inter se distent quam maxime, tamen si ad curationes ipsas respiciamus, vix a se invicem differunt. 10) Secabant in iisdem morbis venas, dabant emetica, emulsiones, aliaque, ubi haec a dogmaticis quoque exhibebantur. Ipsa illa medicamina, quae superstitio et ignorantia suadebat, utrisque communia erant, e. g. cerebrum cameli, testes apri et alia eiusmodi furfuris. In medelis igitur ipsis nulla omnino est dissensio Dogmaticorum et Empiricorum, sed tantum in inventione.

10) Galen. de sectis ad eos qui introduc. pag. 12. Celsus l. c.

At non est credendum, Dogmaticos et Empiricos plane eadem semper dedisse, sed constat potius, hos multo magis quam illos, de medicaminibus fuisse meritos. Nam cum Empirici experientiam tantum sectarentur, plura eos detexisse oportuit, quam dogmaticorum rationem: hincque factum est, ut Empirici medicinas haberent, quae dogmaticis plane erant ignotae.

*Heraclides e. c. Tarentinus* materiam medicam eo usque neglectam laudabili studio auxit, <sup>11)</sup> cum, ut unum de multis afferam, antidota seu alexipharmaca ex opio, cicuta et hyoscyamo componeret. Nullius quoque auctoritatem sequens, quae ipse observaverat, normam suae methodi ponebat. <sup>12)</sup> Opium autem praecipue adhibebat, ejusque rationem, anginam, tetanum, choleram at-

<sup>11)</sup> Galen comm. *κατ' ἰατρῆσιν*. p. 66a.

<sup>12)</sup> Galen. de facult. simpl. medic. L. VI. p. 68.



que alios morbos curandi, celebrat Cl. Sprengel.<sup>13)</sup>  
 Contra elephantiasin in Aegypto, ubi vixit Hera-  
 clides, data sunt Cosmetica, quorum praeparatio-  
 nem multis modis ornavit.<sup>14)</sup>

Non absque ratione *Attalum* Pergami et *Mi-  
 thridatem* Ponti reges Empiricis accensuris: quo-  
 rum uterque experientiis institutis utilissima medi-  
 cina reperit et hujus Theriaca etiam ad nostra  
 tempora celebrantur. Nam cum plures morbos a  
 venenis oriri viderent, venena ipsa studiosius scru-  
 tati sunt et contra eadem antidota examinaverunt.

Clarissima sunt carmina *Nicandri* Colophonii,  
 in quibus exactissimae venenorum descriptiones et  
 adversus ea medicinae describuntur. Adeo bene  
 noverat Nicander animalia venenata, ut hodie ejus  
 distinctiones scorpionum in novem claises obti-

<sup>13)</sup> l. c. p. 633.

<sup>14)</sup> Galen. de comp. med. sec. loca. Lib I. p. 155.

neant, ejusdemque descriptio Amphisbaenae Linnaei testimonio confirmetur. 15) Plurimum quidem Nicander versatur in examine veneni animalis, ita tamen ut non negligat venena vegetabilia et mineralia, e. c. aconitum, coriandrum, cicutam, colchicum, hyoscyamum, lotum doryciniun, cerusam albam, lithargyrium et alia. *Heras Cappadox*, qui diu post Heraclidem claruit, de materia medica et pharmacia magnum sibi nomen acquisivit, quum et accurate de praeparandis unguentis praeciperet et celebre antidoton inveniret. 16)

*Menodoti* Epilogismus notissimus est, quem supra jam exhibuimus, et Theutae divisio artis medicae in indicatoriam, curatoriam, et salubrem suo fundamento haud destituitur.

15) Linnaei amoenit. academ. Vol. I. p. 295.

16) Galen. de antidot. Lib. II. p. 449.



## §. 3.

Et haec quidem sunt, quae hac diatriba de Empirica schola dicere, volui. Plura quidem sunt, quae de Empiricis afferri possunt, sed meo scopo satisfactum esse videtur, quum, ut credo, satis demonstraverim, Empiricos non solum multa assecutos esse merita, sed majora quoque quam quae dogmaticis tribui possunt.

Errasse Empiricos non abnuo, 17) sed, si erraverint, id maxime adscribendum est dogmaticis, qui suas opiniones ex ratione haustas nulloque experientiae testimonio firmatas, pro veritatibus vendere solebant certissimis. In eo certe Empirici rectissima via sunt ingressi, quod experimentis et observationibus cuncta tribuebant, et nemo unquam bonus evasit medicus, nisi qui rejectis systematibus et rationibus, a priori, ut ita dicam, deduc-

17) Cels. praef.

tis soli experientiae recte et accurate institutae  
insistens, morbos tollere studet: *ita* enim, quae  
verba sunt, *Gaubii*, 18) *constat Hippocrati*  
*sua auctoritas, Galeno fides, naturae vir-*  
*tus et ordo.*

18) Pathol. §. ult.

---



---

T H E S E S.

---

I.

Virginitatis signa incerta sunt.

II.

Dysenteriae causa proxima in aucta intestino-  
rum irritabilitate consistit, imprimis autem insti-  
num rectum hac irritabilitatis exaltatione correptum est.

III.

In homine vivo sanguis putris non reperitur.

III.

Vermium signa non existunt pathognomica.

V.

Praeparatio infantis sani ad insitionem variorum superflua, imo noxia est.

VI.

Non datur status sanitatis vel morbi absolutus,

VII.

Idonea fractorum ossium curatio luxuriam calli nunquam admittere videtur,

VIII.

Caustica remedia in carie fere plus nocent quam prosunt.

---









PICA





(4)

DE  
VETERIS EMPIRICAE SCHOLAE  
DIGNITATE,

AUCTORITATE FACULTATIS MEDICAE,  
PRAESIDE

C U

GRA

DI

CAR

TYP

